

BIOTIPOPSIHOLOGIE

Tipologia se referă la gruparea subiecților umani în tipuri pe baza unor caracteristici comune.

În funcție de natura caracteristicilor de grupare se disting:

- tipologii morfologice – grupare după caracteristici morfologice (fizice)
 - exemplu: rasele umane
- tipologii psihologice – grupare după caracteristici psihologice
 - exemple:
 - tipologia clasică a celor patru tipuri de temperament:
 - tipul sangvinic: extrovertit și stabil emoțional
 - tipul coleric: extrovertit și instabil emoțional
 - tipul melancolic: introvertit și instabil emoțional
 - tipul flegmatic: introvertit și instabil emoțional
 - tipologia lui Schneider: a descris 12 tipuri psihologice care stau la baza clasificării actuale a tulburărilor de personalitate
 - exemple:
 - tipul depresiv: dispoziție tristă, pesimism, lentoare ideativă și motorie, indecizie, lipsa de energie cu stare de oboseală permanentă
 - tipul hipoman: dispoziție elevată (veselie), optimism excesiv, accelerarea fluxului ideativ, energie excesivă cu polipragmazie (inițierea simultană a mai multor activități care rămân nefinalizate)
 - tipul fanatic (paranoiac): suspiciozitate, orgoliu excesiv, caracter senzitiv (sensibilitate exagerată la critici)
 - tipul anakast: meticulozitate, preocupare excesivă pentru ordine și curățenie, perfecționism, simț autocritic crescut
 - tipul mitoman (histrionic): superficialitate emoțională, atitudine teatrală și demonstrativă, nevoie permanentă de atenție și afecțiune, rafinament vestimentar, fantezii legate de calități sau realizări deosebite percepute ca valorizate de anturaj

- tipologii mixte – se bazează pe două idei
 - anumite caracteristici morfologice se corelează invariabil cu caracteristici psihologice specifice
 - caracteristicile morfologice și psihologice determină o predispoziție pentru afecțiuni specifice
 - exemple:
 - tipologia lui Hipocrate
 - tipul ftizic
 - morfologic: aspect longilin
 - psihologic: temperament melancolic
 - predispoziție: tuberculoză
 - tipul apopleptic
 - morfologic: aspect picnic
 - psihologic: extrovertit, bine dispus, optimist
 - predispoziție: accidente vasculare cerebrale
 - tipologia lui Krestchmer
 - exemplu: tipul leptosom
 - morfologic: aspect longilin
 - psihologic: temperament melancolic
 - predispoziție: schizofrenie

Tipologia actuală:

În prezent se folosește o tipologie psihologică reprezentată de tipurile de comportament. Acest termen a fost propus de Jenkins care a identificat caracteristici psihologice comune la pacienții cu infarct miocardic acut (presiunea timpului, implicare excesivă în muncă și competitivitate crescută). Aceste caracteristici au fost reunite sub termenul de “tipul A de comportament”. Opusul acestui tip, denumit de Jenkins ca “tipul non-A de comportament” a fost descris drept delăsare, lipsă de interes și inițiativă, plictiseală.

În prezent tipul A a fost descris mai amănunțit și s-au descris și alte tipuri de comportament:

- Tipul A:
 - Caracteristici psihologice comune pacienților cu infarct miocardic acut:
 - Caracteristici cognitive:
 - nevoie permanentă de succes și control
 - gândire la modul ”trebuie să ...”

- Caracteristici afective:
 - Stare permanentă de tensiune (anxietate liber flotantă)
 - Caracteristici comportamentale
 - voce puternică cu timbru grav
 - tendința de “a-ți lua vorba din gură”
 - vorbire în ritm accelerat
 - gesturi ample și rapide
 - mers rapid
 - executarea concomitentă a mai multor lucruri
 - Substrat neorifiziologic – exces de catecolamine (adrenalină și noradrenalină)
- Tipul B – este echivalentul Tipului non-A descris de Jenkins
- Tipul C
 - Caracteristici psihologice comune ale bolnavilor cu cancer
 - Caracteristici cognitive:
 - nevoie permanentă de bună înțelegere (armonie)
 - tendință de a-i supraevalua pe cei din jur
 - tendință de a se subevalua pe ei înșiși
 - Caracteristici afective:
 - anhedonie – incapacitatea de a se bucura
 - alexitimie – incapacitatea de a-și exterioriza și descrie emoțiile
 - Caracteristici comportamentale:
 - lipsă de inițiativă
 - pasivitate
 - sugestibilitate crescută
 - Substrat neorifiziologic – hipofuncție hipotalamică cu hiperfuncție tiroidiană consecutivă și secreție crescută de cortizol (consecutivă secreției crescute de ACTH)
- Tipul D
 - Vulnerabilitate crescută la stresori
 - Are drept trăsătură centrală ambivalența:
 - Pe plan cognitiv: indecizie
 - Pe plan afectiv: reacții afective contrare, nepredictibile
 - Pe plan comportamental: nehotărâre, comportament ezitant